

V slovenskih goricah v lepi dolini stoji dekanatska cerkev Divice Marije v Jarenini. Zadi za cerkvo stoji stara kapela iz močnega zidovja. Ljudstvo vé še dandanašnji povedati, da je v ti kapeli sv. Metod sv. mašo bral, ko je v Rim potoval.

Znana nam je gorečnost gospoda kanonika in dekana jarininskega Fr. Čepe-ja za čast božjo in povikšanje svete katoliške cerkve; gotovo ne bodo te slavne zgodbe prezerli, marveč tisučletnico sv. Metoda slavno obhajali. Tudi uzvišeni slovenski in horvatski škofje bodo, kakor upamo, tisučletnico velikih Svetnikov božjih po dostojnosti poslovljali. Ni mi znana na Jugoslovanskem cerkev v čast sv. Kyrilu in Metodu, — kaj da bi se tje postavila? Ako pa to ni mogoče, barem kakošna veličanska štatura. Slavni škof slovenski Anton Martin so bratovšino sv. Kyrila in Metoda v svoji škofii vpeljali, ktera lepo cveté — Bog daj, da bi se povsod vpeljala, in vsaka slovenska cerkva imela svetih mož vredne podobe ali slike.

Ponudim te zgodovinske čertice vérnemu duhu slovenskega národa v prevdar; naj tisti, kateri so zato poklicani, skerbijo za izpeljevanje pobožne ideje.

Ako mi Bog ljubo zdravje dodelí, hočem do one dôbe obsirni životopis svetih slovenskih apostelnov dogotoviti, in v teh bukvah vse politiške in cerkvene razmere one dôbe razjasnovati.

Lepoznansko polje.

Predčutja.

(Poslovenjeno.)

Od nekđaj že so se učeni prepirali o tem, je li predčutjem pripisati kaka véra ali ne. Nekteri stavijo mnogo na nje, nekteri pa celó nič; so jim le v zasmeh. Naj sledi tu pregodbica o tem predmetu. Od čerke do čerke je resnična.

Plemenita in bogata poljska družina L** je bila malo grofinjo Nežiko A*, ktera ji je bila v narbližjem rodu, po smerti njenih staršev k sebi vzela. Bila je punčika lepo dete, kakor se jih malo vidi na svetu. Z domačimi otroci vred je bila Nežika skerbno odgojena. Podučevala je vse skupaj postarana in zlo učena odgojitelica v posebnem in tihem prostoru grajščine. — Na poti od sobe, kjer so otroci navadno prebivali do tje, kjer so se učili, so mogli iti vselej skoz veliko dvorano (Saal), ktere stene so bile okinčane z podobami najslavniših malarjev. — Čudno, da je mala grofinja Nežika, ki je bila zdaj okoli 6 let stara,

vselej, kadar se je vratom dvorane bližala, silno žalosten glas in krič zagnala. Na vprašanje, kaj ji je, ni mogla dolgo časa pravega odgovora dati, dokler ni enkrat pokazala na lepo tablo, ki je ravno nad vratmi v dvorani visela in rekla: „té le se jez strašno bojim.“

Zastonj so se vsi trudili, sprijazniti otroka s tablo; al akoravno nje podobšina ni celó nič strašnega nad saboj imela, je punčiko vendar vselej začelo od straha zvijati, kadar je v dvorano stopila. Ker je bila tabla delo slavnega Tician-a in je stric toraj ni rad iz dvorane dal, teti pa se je mala Nežika smilila, je ta zaukazala, naj jo zanaprej rajši skoz vert v drugo stran gradú k učenju vodijo. Po tem potu je hodila poleti in pozimi k poduku vsaki dan dva- ali trikrat skoz celih dvanajst let.

Nežika je bila zrastla in svetela med tem časom krasna devica. Zaročila se je bila nekemu mlademu, bogatemu in zalemu plemenitniku.

Približali so se bili božični dnevi; na sv. večer snide se v gradu velika družba. Med drugimi je bil tudi Nežikni zaročnik prišel. Nekatere zmed mlajših gospá svetujejo neko družbno igro, ktera naj bi se v veliki dvorani igrala. Pervikrat v svojem življenju je bilo zdaj, da se Nežika — saj kakor se je vidilo — ni bala, v dvorano iti. Stari stric se natihoma čudi, da je Nežika vendar enkrat tako serčna postala, teta pa je mislila, da se je to zgodilo, ker se je približeval čas Nežikine poroke; zakaj tisti dan je imel biti nji na čast v dvorani veliki ples. — Na tihoma, kakor sem rekel, sta se stric in teta čudila, al Nežikini mir je bil le na videž; bojevala se je sama s saboj terdo, zakaj njeni strah ni bil še minul. Z največim zatajevanjem ga je skušala v sebi zadušiti in premagati. Trepetaje pride na potu k dvorani do vrat, med taiste stopivši pa zgubi serčnost, in ne upa si naprej stopiti. Krog nje stoječi, vidiš da se naprej iti obotavlja, jo siloma med smehom naprej peljejo in da bi nazaj ne mogla, urno vrata za njo zalušijo. Nežiko slabosti nahajajo in milo prosi zaročnika svojega, naj ji zopet vrata odpre, ker ona se znajde v veliki nevarnosti. V tem trenutku zadoni gromu enako bobnenje — potem je vse tiho!!! — kaj je bilo? Nad vratmi obešena tabla se je bila — nar bolj gotovo vsled močnega zaluska — na tla vderla, težki okvir njeni oplazi Nežiko po glavi — mertva se zgrudi v naročje svojega zaročnika!

In tako je odkrito bilo, da se ni zastonj skoz 12 let bala osodapolne table!

J. Levičnik.

Slovanski popotnik.

* Nova slovenska prestava sv. pisma. Mnogo se vprašuje, kako stoji s prestavo sv. pisma v slovensčini, ki se izdeluje v Ljubljani. Nekoliko damo tukaj na znanje, kolikor smo mogli pozvediti. Da je poslednji del sv. pisma, namreč cela nova zaveza, v dvéh zvezkih že natisnjena, in na prodaj postavljena po 3 gold. 3 kr., v škofijski pisarnici v Ljubljani, je bilo že vlni naznanjeno. Stara zaveza pa se dalje pridno izdeluje in tiska; natisnjen je prvi zvezek (razun predgovora), ki obsega petere Mojzesove bukve in Jozuetove; tiska se dalje drugi zvezek, in izdelanih je 13 pol do tretjih bukev Kraljev. Da so med izdelovavci boljši slovenski duhovni pisatelji, na pr. Jabornik, Ravnikar, Pintar, Dr. Čibašek, Hicinger, Lesár, Marn itd. (če ne vémo vsih zdaj imenovati, naj nihče ne zameri, povedal bo vse na tanko obsirni predgovor), da so pregledovavci gospodje Volec, Jeran in Zamejic, da se ravná po latinski Vulgati z ozirom na hebrejski izvir, in na Dr. Alliolijevo, po apostoljskem stolu poterjeno prestavo, v razlagah pa tudi po tej poterjeni izdaji, z ozirom na druge dobre razlagavce, vendar le ob kratkem — vsih teh

nym. Salisburg. piše, kakor najboljši cadices imajo „in nemore et palude Salae fluminis“, Sala pa teče na Panonskem. Deržavica Privinova je bila v Panonii. Vsi letopisci onega časa kakor pisatelj Annal. Fuldens. (849) jo v Panonijo stavijo. Na Korotanskem Privina nikdar ni imel posestev. Za ono dôbo so predstajali Korotanskemu grofje Helmoin, Albgar in Pabo. (Glej „De convers. Bolgarior“ str. 11. Annal. s. Rudberti Salisburgi 861.) Cerkev, ktere se v zemlji Privinovi imenujejo, stojijo v Panonii v okrožji salavanskem, na pr.: Salapingin, Fiskere, Stradahi i. t. d. (Glej „Memorabilia de Abbata s. Adriani M. de Szalavár pri Kollaru Cestopis“ str. 260.) Korotansko Mósaburch je Karlmann postavil. Za Arnulfa se velí „civitas regia Mosapurc“, Regiño (880) korotansko Mosapurck — Blatno — imenuje „castrum munitissimum, quod Mosaburch nuncupatur eo quod palude impentrabili locus vallatus difficillimum adeuntibus prebeat accessum.“ (glej „Monum. Boica“ XXVIII. 1, 84, 85. 100; Kleinmayer. Anhang 106.) Poleg Mosaburcha pa imenuje grad Korotanum današnji Kern, Karnburg blizo Celovca. Kar je Dunder načerkal terdivši, da je Mósapurc današnje Mosirje v savinski dolini, in da je tam bila kneževina Privinova. dalje da grad Sallach (Zalog) opominja na grofa Salaho, h kteremu je Privina pribegnul, je nekritično, in ni vredno, da se mu sopergovori, ker listine dokazujejo černo na belo, kje je Privinova Mosaburch stala, in kje je Salaho svoj sedež imel.

Pis.

reči morebiti ni potrebno ponavljati. Natis iz znane Blaznikove tiskarnice, z novimi čerkami, na lepem belem papirji v veliki osmerki (Lexikon-Oktav) nič ne daje pogrešati. Toliko za vednost tem, ki so željni vediti kaj za stran pospeha tega tehtnega dela. Delo, kakor znano, se je začelo l. 1855, in če bo šlo tako od rok, bo dokončano l. 1859. Bukve nove zaveze, kakor se je zgoraj omenilo, se dobujajo že na prodaj; bukve stare zaveze pa se bodo izdajale še le, ko bo vse natisnjeno. — r.

* Znani Rus Bakunin živi v Omsku v zahodni Sibirii prost in sme svojo obleko nositi.

* Ravno je prišla na svetlo že dolgo in željno pričakovana knjiga „Slavische Bibliothek oder Beiträge zur slavischen Philologie und Geschichte, herausgegeben von Fr. Miklosich und J. Fiedler, 2. Band. Bogato je obdarjena; 20 mikavnih stvari zgodovinskih in jezikoslovnih zapopada; od Miklošiča (6), od Fiedlera (5), od Daničiča, Hamša, M. Valjavca, Šembera, J. Jireček-a, Vuka Št. Karadžić-a in K. F. Štumpf-a. Gospoda vrednika sta nam že sama porok izverstne zbirke, — pisatelji pa so tudi zgolj slavnega glasa. Zato se bo „slovanska biblioteka“ gotovo radostno prebirala in „Potopnik“ se podviza jo naznaniti Slovencom svojim.

* „Romar slovenski“ pride te dni na svetlo. Ni mu zameriti, da priroma tako pozno, ker pride iz daljnega kraja — iz Dunaja.

* „Neven“ bo izhajal od novega leta v Reki pod vredništvom gosp. Ambroža Vraničani-Dobrinovića.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Liburnie. J. J. Vsaki, ki vas, mile „Novice“ marljivo prebira, in takih je tudi v naših krajih mnogo, lahko zapazi, da ve rade odpirate svoje liste, kadar velja kakšnega umetnika po zaslužbi pohvaliti in razglasiti. To je našemu narodu potrebno, in našim umetnikom celó koristno; ti se s tem užigajo, da se vse bolje ter bolje olikajo in omikajo, onemu pa, da jih v potrebi vé najti. Pripustite zato prostorček umetniku iz našega kraja, ker ga njegovo delo priporočuje.

Ta umetnik je France Marotti, stanujoč v lepem seli Spinčići, malo nižje grada Kastva; on se je najpervo izučil teslarstva in strugarstva; ali njegova želja do višje umetnosti mu ni dala mirú, dokler se ni podal na več nauke umetniške najpoprej v Zagreb, potem pa v Zadar; od ondot pred malo leti vernivši se v domovino svojo začel je pokazovati svojo verlo umetnost pri cerkvenih delih. Lani je ta Marotti izdelal v novi cerkvi v Zvoņečah, podružnici Kastavske župe, nov altar po rimski šegi prav lepo in umetno; letos je pa naredil krasen altar na steberce v novi cerkvi na pokopališču v Rukavci, tudi podružnici Kastavske fare, ktero so pobožni Rukavčani izzidali na čast sv. Roku, iz obljube, da jih je Bog predlani strašne kolere obvaroval. Izrezane podobe tega našega umetnika so tako lepe in žive, da vsim, ki se na to umejo, prav dopadejo; posebno pa občudujejo njegov marmoriranje in pozlačevanje. Te dela so ga v naši okolici tako močno priporočile, da ima že več naročb iz bližnjih krajev za prižnice, svetoshranišča in druge cerkvene reči.

Te verstice naj bi služile temu mlademu umetniku na krepko napredovanje do zmiraj višje popolnosti umetniške; duhovništvu pa po Istri na priporočbo v potrebi, ker taki umetniki so v teh krajih redki, daljnih je težko dobiti in so dragi.

Novičar iz raznih krajev.

V upravnem letu 1858 bo plačevati v posamnih krovovinah za deželne potrebe in odvezo zemljiš od vsacega goldinarja cesarskega davka: V spodnji Avstrii 5 in 7 kr., v gornji Avstrii 11 in 13, na Solnogradskem 9 in 16, na Štajarskem 7 in 13, na Koroškem 9 in 14, na Krajskem 6 $\frac{1}{2}$ in 16 $\frac{1}{2}$, v Istri 2 in 11, na Goriškem 7 in 10, na Tiroljskem in Forarlberskem 6 in 3, na Češkem 5 in 5, na Moravskem 4 $\frac{1}{2}$ in 7 $\frac{1}{2}$, na Šlezkem 5 $\frac{1}{2}$ in 6 $\frac{1}{2}$, v izhodni Galiciji in Levovu 4 $\frac{3}{4}$ in 30, v zahodni Galiciji in Krakovi 5 $\frac{1}{2}$ in 30, v Bukovini 13, v Dalmaciji 7, v BudaPeštu 4 $\frac{3}{4}$ in 32, v Požunu 2 $\frac{3}{4}$ in 32, v Šopronu 2 $\frac{3}{4}$ in 32, v Košicah 4 in 32, v Veliko-Varodinu 2 $\frac{3}{4}$ in 32, na Erdeljskem 3 in 19, na Horvaškem in Slavonskem 7 $\frac{1}{2}$ in 30, v Vojvodini 1 $\frac{1}{4}$ in 26 $\frac{3}{4}$, v Lombardii 5 in na Beneškem 1 $\frac{1}{2}$ kr. — Skoraj bi bilo misliti, da nimajo novičarji družega pripovedovati kakor od nesreč, ktere ljudi nagloma in v sto in sto podobah zasledujejo. Zopet imamo žalostinko oznaniti, da je 7 otročičev naenkrat utonilo. Veseli so šli iz šole domú čez bajer, ktere ga goljufni led se je pod njimi uderl in nedolžne sirote požerl. Zgodilo se je to blizo Bibre na Pruskem. — Brati je bilo v raznih časopisih, da bo angleški poslanec v Carigradu to mesto zapustil in se za nekaj časa na Angleško vernil. Drugi pa pišejo, da bo stari diplomat na svojem mestu ostal. — Francozki general Lamorcière, republikanec čiste kervi, je dobil od cesarja Napoleona privoljenje, se na Francozko verniti. Zlo je tudi govorica, da smeta generala Bedeau in Changarnier se verniti v domovino. — Iz Rima zvemo, da je knjigoteržec Spithover od sv. Očeta pooblasten, prepis ptolomejske prestave sv. pisma natisniti in prodajati. Celó sv. pismo tega natisa bo veljalo 200 fl. — Iz Moldove in Valahije ne naznajo časniki nič gotovega in menda se še dolgo ne bo dalo kaj gotovega od ondi povedati, ker je turška vlada prepovedala, obravnave divanov razglasiti; samo to je povsod brati, da nihče ne misli več na zedinjenje. Še celó divan v Bukarestu je izrekel neki svoj sklep, se zedinjenja odpovedati, če bi ne prišel kak ptuj princ, deželi vladat. — Angleški državni zbor je odperla kraljica Viktorija 3. t. m. — Med vsemi evropskimi deželami ima Rusija največ goveje živine, namreč 25 do 28 milijonov glav. Po takem pride, ker ima Rusija 61 $\frac{1}{2}$ milijonov prebivavcov, na enega 5 živinčet. — Iz Indije ne vemo tudi še nič gotovega povedati, ker so si časniki v svojih dopisih preveč zopergovorni. Da so sinova delhiskiga kralja ustrelili, smo že povedali, zdaj pa pripovedujejo nekteri, da so kralju samemu prizanesli, drugi pa, da ga je nek vojak prebodel, ko je hotel pobegniti. Samo to je gotovo, da Angleži napredujejo počasi in težavno, pa vendar njih moč raste od dné do dné. — Koliko in kaj si Angleži upajo, pričuje to, da je nek angleški inženir francozkemu cesarju občert predložil, po katerem bi se francozka in angleška dežela z mostom zvezale. — V Pragi in sploh po Českem je 2. t. m. sneg tako zapadel, da ga je bilo po cestah več čevljev na debelo.

Vprašanje.

Istra ali Istrija?

Ktero je pravo? in če je pravo, kako se potem „Istrianer“ piše?

Pogovori vredništva. Gosp. Jer. L. v Ž: One čerke J. L. v Ž. niso Vam veljale; od „R.“ nismo še celó nič vidili; radi Vam bomo vstregli.